

A Fővárosi Ítéltábla **felperes jogi képviselőjének neve, címe** által képviselt felperes neve (**felperes címe.**) felperesnek **I. rendű alperes jogi képviselőjének neve, címe**) által képviselt **I. rendű alperes neve, címe** I. rendű alperes, valamint a **II. rendű alperes jogi képviselőjének neve, címe 1.)** és **II. rendű alperes jogi képviselőjének neve, címe 2.)** által képviselt **II. rendű alperes neve, címe** II. rendű alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2020. szeptember 25. napján kelt 36.G.44.354/2017/65. számú ítélete ellen a felperes által 66. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

R é s z í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét, a felperes által a II. rendű alperessel szemben kártérítés címén 1.888.490 (egymillió-nyolcszáznyolcvannyolcezer-négyszázkilencven) forint és járulécai iránt előterjesztett keresetének elutasítása tárgyában helybenhagyja, ezt meghaladóan - az elsőfokú eljárás perkölségére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a felperes és a II. rendű alperes másodfokú eljárásban felmerült költsége személyenként 1.641.700 (egymillió-hatszáznegyvenegyezer-hétszáz) forint, míg az I. rendű alperesé 1.604.225 (egymillió-hatszáznegyezer-kétszázhuszonöt) forint, a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték összege pedig 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forint.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze egyetemlegesen az alpereseket 77.623.692 forint, valamint ennek 2017. január 11. napjától a kifizetésig terjedő időre a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régí Ptk.) 301/A. § (2) bekezdésében meghatározott kamata megfizetésére, kérte továbbá a II. rendű alperes kötelezését 1.888.490 forint, valamint ennek 2017. január 11. napjától a kifizetésig terjedő időre a régí Ptk. 301/A. § (2) bekezdésében meghatározott késedelmi kamatának megfizetésére.
- Előadta, hogy az I. rendű alperessel tervezési szerződést kötött a tulajdonában lévő ingatlanon létesítendő komplex rendeltetésű irodaház építési engedélyezési tervdokumentációjának és kivitelezési tervdokumentációnak elkészítésére, amelynek részét képezte a gépészeti tervek elkészítése, ezen belül a szerverterem kialakítása. 2013. szeptember 9-én vállalkozási szerződést kötött II. rendű alperessel az ingatlan komplett gépészeti szerelésére, ennek keretében a szerverterem épületgépészeti kivitelezésére is. A hűtőberendezések beüzemelése során megállapították, hogy a beépített 3 db hűtőgép mindegyikének a hűtőgép és a puffertárolók közötti szakaszában a mért tömegáramok jelentős mértékben eltérnek a tervezettől, amelynek következtében a szerverhűtés működésképtelen, a próbaüzem el sem indulhatott. A műszaki ellenőr szerint a hibajelenség tervezési eredetű. Egy műszaki állásfoglalás birtokában közjegyző előtt nemperes eljárásban igazságügyi szakértő kirendelését kérte. Az igazságügyi szakvélemény

megállapította, hogy a kiviteli tervek és módosításai a kiviteli tervvel szemben támasztott követelményeknek nem felelnek meg. A szakvélemény szerint az egyes hibák a teljes gépészeti rendszer elbontásával és a rendszer újraépítésével orvosolhatók, pusztán egyes munkarészek kijavítása, egyes elemek kicserélése nem teszi alkalmassá a rendszert a megrendelői igények kielégítésére. A gépészeti tér túlzásúfolt, emiatt az karbantarthatatlan, a szerverhűtés nem elégíti ki a szükséges szabványbesorolást, a gépészeti tér méreteiből adódóan nem alkalmas a kiviteli terv szerinti gépészeti rendszer kialakítására, mert a kiviteli terv szerinti műszaki tartalom nem fér el a gépészeti térben. Az I. rendű alperes által elkészített tervdokumentáció nem tartalmazza a csővezetékek, gépek elhelyezési részeit, szerelési terveket, 3D terveket. Megfelelő részletességű terv esetén előre látható lett volna a gépészeti tér alkalmatlansága. Kifejtette továbbá a tömegárammal, a rezgéscsillapítással, a pillangószeleppel, a légállapot szabályozással és a műszaki dokumentáció hiányával összefüggő hibákat is. Mindennek következtében a felperes a gépészeti rendszer elbontásáról, annak újbóli megtervezéséről és kivitelezéséről határozott, amelyről tájékoztatta az alpereseket. A II. rendű alperes felelősségére vonatkozóan állította, hogy a kiviteli tervek hibáját fel kellett volna ismernie és erre figyelmeztetni kellett volna a felperest.

- [2] A II. rendű alperessel szemben előterjesztett 1.888.490 forint összegű kártérítési igény tekintetében előadta, hogy az ingatlan glikolos hűtőközegének 2016 novemberében történt lefejtése során tapasztalta, hogy a rendszerek különböző színű glikollal vannak feltöltve. Az alvállalkozóként eljáró Kft. gyártói véleménnyel alátámasztott állásfoglalása szerint a keveredés meghibásodáshoz vezethet, ezért a hűtőfolyadékot le kell cserélni és a rendszert leürítést követően tisztítani is kell. A javítást a fővállalkozó számára fizette ki pótmunka keretében.
- [3] Keresetének jogalapját illetően hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság GK.54. számú állásfoglalására, az 1/2012. PK vélemény 14. pontjában foglaltakra, továbbá a régi Ptk. 310. §-ában foglaltakra. Kifejtette, hogy a régi Ptk. 305. § (1) bekezdés alapján I. rendű alperesnek olyan kiviteli tervdokumentációt kellett volna szolgáltatnia, amely maradéktalanul teljesíti a szabvány besorolása szerinti hűtési rendszer kivitelezését olyan részletezettséggel, amelynek alapján a kivitelező a szabványnak megfelelő hűtési rendszert elő tudja állítani. A II. rendű alperessel kötött vállalkozási szerződés II.2 pontjában foglaltakra figyelemmel rögzítette, hogy a II. rendű alperes terhelte annak bizonyítása, hogy a terv hibáját nem ismerhette fel. Utalt e körben a régi Ptk. 392. § (2) bekezdésére és a vállalkozási szerződés IX. fejezetében foglaltakra is. Nem hívta fel a II. rendű alperest a hiba kijavítására és kicserélésére, mivel kételye merült fel abban, hogy a jogosult kijavítás után olyan hűtési rendszert kap, amely megfelel a követelményeknek. A szakértői véleményekből álláspontja szerint megállapítható, hogy a hiba nem volt javítható. A szerződészegés és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggést a szakértői vélemények bizonyítják. A hibás teljesítéssel okozott kár mértéke körében rögzítette, hogy az újbóli tervezés díja bruttó 13.296.900 forint, az ismételt kivitelezés műszaki ellenőrzésének díja bruttó 3.073.400 forint, bontás, valamint a hibás kivitelezésre eső II. rendű alperes részére kifizetett vállalkozói díj bruttó 61.253.392 forint volt. A glikolos hűtőközeg különböző színű glikollal történő feltöltéséből eredő kár 1.888.490 forint volt, amelyet a régi Ptk. 248. §-ára alapítottan érvényesített. Kizárólag azokat a költségeket érvényesíti, amelynél megállapítható, hogy az újraépített rendszer és a régi rendszer között van közös műszaki tartalom.
- [4] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte és a felperes perköltségben való marasztalását. Előadta, hogy a próbauzem során feltárt hiányosságok kiküszöbölésére a módosított terveket költségigény nélkül haladéktalanul elkészítette és átadta a felperesnek. Ezt követően kapott értesítést arról, hogy a közjegyzői eljárásban beszerzett szakértői vélemény alapján a felperes elbontja a rendszert és újat épít ki. Hangsúlyozta, hogy a felperes számításokkal nem támasztotta alá a

gépészeti tér túlszűfoltóságát. Vitatta a felperesnek a rendszer elbontásának szükségességére vonatkozó állítását, ugyanis a tömegáram problémán kívül a felperesi állítások sem szakmai előírásokra, sem egyéb mért adatokra nem hivatkoznak, ezért a hibás teljesítés alátámasztására nem alkalmasak. Vitatta a szakértői vélemény kialakítása során eljáró szakértők kompetenciáját és állította, hogy az igazságügyi szakvélemény alkalmatlan a peresített felperesi igények alátámasztására arra is figyelemmel, hogy az igazságügyi szakvélemény nem a kivitelezés alapjául szolgáló végleges kiviteli tervsorozat megfelelőségét vizsgálta, ugyanis a felperes által a szakértők számára rendelkezésre bocsátott terv később módosításra került. Hangsúlyozta, hogy II. rendű alperes felelőssége is csak a kivitelezés alapjául szolgáló tervek relációjában vizsgálható. Állította, hogy a tervekkel szemben megfogalmazott egyvonalas elrendezésű kifogás értelmetlen, szakmai kompetencia hiányából fakad.

- [5] A II. rendű alperes a kereset elutasítását és a felperes perkieltségben való marasztalását kérte. A beüzemelés során jelentkező tömegáram-problémával összefüggésben hangsúlyozta, hogy a műszaki ellenőr által bekért módosított tervek szerinti szerelvények és alkatrészek cseréje után a rendszer megfelelt volna a szabvány előírásainak. A garanciális teljesítést nem tagadta meg, a felperes műszaki ellenőrének árajánlatot adott. Hangsúlyozta, hogy a perbeli hűtési rendszer próbaüzeme nem fejeződött be, a rendszer nem került beüzemelésre, ennél fogva a próbaüzem alatti hibák miatt a vállalkozó hibás teljesítése nem állapítható meg, mivel a teljesítésig a hibák kijavításának kötelezettsége a szerződés szerinti teljesítés követelményének körében terheli a vállalkozót. Rámutatott arra, hogy a felperes a próbaüzem után nem tett eleget együttműködési kötelezettségének. Sérelmezte, hogy meg sem próbálhatta kijavítani a hűtési rendszert. Hivatkozott továbbá a régi Ptk. 307. § (1) bekezdésében foglaltak hiányára, ezért a felperes - jogellenes eljárására figyelemmel - nyilvánvalóan nem hivatkozhat az alperesek károkozó magatartásra. Állította, hogy a kivitelezett gépészeti rendszer a tömegárammal kapcsolatos hiba kijavítását követően működőképes lett volna, felperes által elvégzett bontási és újjáépítési munkák szükségtelenek voltak. A felperes által felsorolt hibajelenségek egyenként és összességükben sem indokolják a perbeli hűtőrendszer elbontását. Vitatta a nemperes eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői vélemény tárgyilagosságát és tartalmát, álláspontja szerint a szakvélemény alkalmatlan a felperesi kereset alátámasztására, ugyanis nem a kivitelezés alapjául szolgáló F-jelű kiviteli terv sorozatot vizsgálta. A szakértők szakmai alkalmatlanságát támasztja alá az is, hogy nem vették észre a különbségeket a kézhez kapott tervek és a vizsgált megvalósult hűtési rendszer között. A szakértő által hiányolt rezgéscsillapítással összefüggésben rámutatott arra, hogy a kivitelezés tartalmazott rezgéscsillapítást az aljzatban, és a gépekben beépített rezgéscsillapítás került kialakításra. A Teljesítés Igazolási Szakértői Szerv (TSZSZ) szakvéleményével összefüggésben hangsúlyozta, hogy az nem a felperes kereseti kérelmével kapcsolatos kérdések tisztázására irányult. Ugyanakkor a szakértő személyes meghallgatása során is megerősítette, hogy az általa észrevételezett kivitelezési problémák javíthatóak lettek volna. Rámutatott arra is, hogy a TSZSZ véleményének megállapítása a szakszerűtlenül rögzített videófelvételen alapul, az nem alkalmas a felperesi kereset bizonyítására. Állította, hogy a hűtőrendszert egynemű hűtőfolyadékkal töltötte fel. A rendszerfeltöltést és a felperesi átvételt követően az épületben más vállalkozó is végzett munkálatokat a hűtőrendszert is érintően, a hűtőközeghez bárki hozzáférhetett. Kifejtette, hogy hűtőrendszerben lévő fagyálló folyadék a rendszerek között nem tud keveredni. Hangsúlyozta azt is, hogy önmagában az eltérő színből nem lehet következtetni a folyadék összetételére, a jegyzőkönyv pedig alkalmatlan annak bizonyítására, hogy a lefejtett hűtőfolyadékok milyen összetétellel rendelkeznek, és ennek eredményeképpen előállhatott volna-e bármilyen hibajelenség. Mellékelte az általa történő feltöltésre vonatkozó bizonyítékait. A kár összecszerűségét vitatta, az e körben becsatolt bizonyítékokat alkalmatlannak találta, a munka elvégzésének és kifizetésének igazolására. Vitatta az alperesek egyetemleges marasztalását, álláspontja szerint a felelősséget alperesek között

megosztva, felróhatóságuk arányában kell értékelni. A felperes nem tett eleget a kárenyhítési kötelezettségének, mert a kis költséggel elvégezhető kijavítás helyett a bontást és az újraépítést választotta. A kereset összecszerűségét illetően rámutatott arra, hogy nincs felperesi tényállítás a frissen beépített, de kibontott több millió forint értékű gépészeti berendezések sorsára, továbbá a kivitelezési költségek indokoltságát a fel nem tárt pontos műszaki tartalom ismerete nélkül nem lehet megítélni.

- [6] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 4.715.650 forint perköltséget, valamint a II. rendű alperesnek 3.283.415 forint perköltséget. Megállapította, hogy a felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt 1.500.000 forint elsőfokú eljárási illetéket az állam viseli.
- [7] Határozatának tényállásában megállapította, hogy a felperes tulajdonát képezi a **ingatlan adatai, címe** szám alatti ingatlan (ingatlan).
- [8] A felperes, mint építtető 2011. április 21. napján tervezési szerződést kötött I. rendű alperessel, mint tervezővel az ingatlanon lévő úgynevezett „**épület**” létesítmény előkészítő tervének, építési, engedélyezési, kivitelezési tervdokumentációjának elkészítésére.
Az I.1.5. pont szerint a felperes által jóváhagyott és az építésügyi hatóság által engedélyezett tervdokumentáció alapján az I. rendű alperes a szakági tervezőkkel együttműködve elkészíti a létesítmény kivitelezési tervét, valamint a kivitelezésre vonatkozó műleírást, kivitelezési tervdokumentációt. Az I.2.8. pontban rögzítettek szerint az I. rendű alperes tervezői művezetést vállalt.
A III. pont szerint az I. rendű alperes a létesítmény megtervezésére, a tervek elkészítésére, átadására, a vállalkozásba adásban való közreműködésre és kivitelezés felügyeletre, valamint a szerződésben megjelölt egyéb külön szolgáltatások elvégzésére köteles. E körben a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, a felperessel kölcsönösen együttműködve köteles eljárni, a jogszabályokat, szabályzatokat, építési előírásokat, szabványokat és egyéb szakmai szabályokat betartani. Az V. rész „Egyéb szerződésszegés” elnevezésű címének a) pontja értelmében hibás teljesítés esetén az I. rendű alperes elsődlegesen az építési-engedélyezési és kivitelezési tervek díjmentes kijavítására köteles. A b) pont alapján az építési-engedélyezési, illetve kivitelezési tervdokumentáció felróható nem teljesítése, vagy alkalmatlan teljesítése esetén - az elállás mellett vagy anélkül - a felperes követelheti valamennyi felmerült kárának megtérítését is.
- [9] A **épület** módosított engedélyezési tervéhez tartozó épületgépészeti műszaki leírás 3. pontja rendelkezik a szerverközpontok technológiai hűtéséről. Eszerint a tervezett szerverüzem gépészeti TIER besorolása: 2. osztály. A szerverüzemet ellátó gépészeti rendszereket a TIA-942 szabvány előírása szerint tervezik.
- [10] A felperes, mint megrendelő 2013. szeptember 9-én vállalkozási szerződést kötött a II. rendű alperessel, mint vállalkozóval a **épület** építési-kivitelezési munkálatai II. ütem épületgépész befejező munkák körében korábban tendereztetett befejező munkáinak elvégzésére a 2. és 3. melléklet szerinti műszaki dokumentációkban foglaltak alapján.
A II.2. pont szerint a II. rendű alperes kijelentette, hogy a részére átadott teljes kiviteli tervet, az építési terveket és egyéb műszaki terveket és dokumentumokat átvizsgálta és figyelembe vette, hogy a költségvetésben szereplő mennyiségek tájékoztató jellegűek. Valamennyi műszaki dokumentációt megismert, azt a munkák elvégzésére megfelelőnek találta és tudomásul veszi, hogy minden további, a munkájához szükséges dokumentáció elkészítése, jóváhagyatása a II. rendű alperes feladata. Az V.1. pont értelmében a műszaki dokumentációnak és műszaki tartalomnak meg nem

felelő, vagy egyébként nem első osztályú munkát a felperes nem fogad el, az elbontandó és újjáépítendő. Ha bármely oknál fogva az újjáépítés elmarad, a felperes jogosult azt más vállalkozóval megépíttetni, és annak teljes költségét, valamint a felmerülő egyéb költségeket a vállalkozói díjból levonni. A VI.3. pont szerint a munkák kivitelezésének megkezdése előtt a II. rendű alperesnek meg kell győződnie arról, hogy a műszaki dokumentációkban előírt méretek a helyszínen lévő tényleges helyzetnek megfelelnek-e. Az összes felmérést, mérést és kitűzést a II. rendű alperesnek kell elvégeznie saját költségére és felelőségére. A XII.2. pont értelmében a felperest az építési munka során szakmai, mennyiségi és minőségi kérdésekben teljes jogkörrel megbízott műszaki ellenőr képviseli. A felperes műszaki ellenőre **cég 1**.

- [11] A 2015. május 19. napján kelt átadás-átvételi jegyzőkönyv szerint a felek megállapították, hogy a munka első osztályú minőségben elkészült, így a II. rendű alperes jogosult a számla benyújtására. A jegyzőkönyv teljesítésigazolást is tartalmazott, amelynek értelmében a fizetendő végszámla összege 56.139.949 forint.
- [12] 2015. május 19-én a szervertermi befejező épületgépészeti munkák vonatkozásában a felek módosították a vállalkozási szerződést. A megállapodás értelmében a II. rendű alperes a +2 és a -2 szinten lévő szervertermek kivitelezési munkáit elvégezte a szerződésben kifejtettek szerint. A szervertermek épületgépészeti hátralévő feladatainak elvégzése körében a felperes a II. rendű alperest azzal bízta meg, hogy a szervertermi hűtőberendezések más vállalkozó által elvégzett telepítése, illetve a hűtőhálózatra történő csatlakoztatását követően II. rendű alperes elvégzi az általa telepített hűtőberendezések beüzemelését és üzempróbáját.
- [13] 2016. január 28-án a II. rendű alperes megkísérelte a hűtőberendezések beüzemelését, amelynek során megállapították, hogy a három darab hűtőgép mindegyikének a hűtőgép és a puffer tárolók közötti szakaszában a mért tömegáramok jelentős mértékben eltérnek a tervezettől: az egyes gép esetében 10%-kal, a kettes gép esetében 50%-kal, a hármas gép esetében 30%-kal. A felperes műszaki ellenőre úgy foglalt állást, hogy a hibajelenség tervezési eredetű, a hiba nagyobb teljesítményű szivattyú, valamint nagyobb keresztmetszetű szűrő és visszacsapó szelep beépítésével orvosolható.
- [14] 2016. áprilisában a **cég 2** készített műszaki állásfoglalást a felperes számára, amely rögzítette, hogy a tervezés és kivitelezés egyaránt hibás. Ezt követően a felperes közjegyző előtti nemperes eljárásban igazságügyi szakértő kirendelését kérte. A szakértő iroda 2016. július 25-én kelt szakvéleménye alapján a felperes a gépészeti rendszer elbontásáról, annak újbóli megtervezéséről és kivitelezéséről határozott, amelyről 2016. augusztus 31-én tájékoztatta I. és II. rendű alperest, továbbá rögzítette, hogy a hiba súlyossága okán kijavításra, valamint kicserélésre nem kerülhet sor, és a felmerült kárának megtérítése igényt tart.
- [15] A bontás előtti állapotról két videófelvétel formájában közjegyzői ténytanúsítás készült. A bontási munkálatok 2016. szeptember 5-én kezdődtek.
- [16] A felperes 2016. december 14-én kelt levelében a teljes kár mértékét 81.516.201 forintban állapította meg és jelezte, hogy a II. rendű alperes érdekében nyújtott 16.781.947 forint összegű bankgaranciát lehívja, ezért felhívta az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 64.734.254 forintot. A II. rendű alperes a TSZSZ-hez fordult, amely szakvéleményében megállapította, hogy igazoltnak tekinthető a garanciális hiba, továbbá a felperes a hiba kijavítására írásban nem szólította fel a II. rendű alperest, ezért a bankgarancia lehívása nem indokolt. Fentiek miatt a bankgarancia lehívása elmaradt.

- [17] Az elsőfokú bíróság határozatának jogi indokolásában utalt a régi Ptk. 305. § (1) bekezdésére, a 306. § (1) bekezdésére, a 310. §-ra és a 318. § (1) bekezdésére.
- [18] Kifejtette, hogy a felperes a 2016. augusztus 31-i elbontásra vonatkozó alperesi tájékoztatással a régi Ptk. 306. §-ában szabályozott szavatossági jogok gyakorlásával összefüggő egyeztetési folyamatot nagymértékben megnehezítette. Az alperesek törvényes képviselőjének meghallgatása alapján megállapította, hogy a felek között a bontás előtti részletesebb egyeztetési folyamat elmaradt, ez azonban nem róható a felperes terhére, ha a rendszer alkalmatlan a biztonságos működésre és javíthatatlan. Rögzítette, hogy a felperes és a II. rendű alperes között létrejött szerződés Általános Szerződési Feltételeinek (ÁSZF) 6.2 pontjában foglaltaknak esetleges sérelme nem jelenti azt, hogy a felperes a kártérítési igényét nem érvényesítheti figyelemmel a felperes azon álláspontjára, hogy a hibás tervezés és szerelés olyan súlyos szintet ért el, hogy megrendült a bizalma az alperesekben.
- [19] Megállapította, hogy a bíróságnak abban kellett állást foglalnia, hogy a felperes indokoltan járt-e el az I. rendű alperes által megtervezett, a II. rendű alperes által kivitelezett V. emeleti gépészeti tér teljes mértékben történő elbontása, majd újbóli megterveztetése és építtetése során. A felperest terhelte annak a ténynek a bizonyítása, hogy a rendszer teljes elbontása és újraépítése az alpereseknek felróható volt. A felperes állításának megfelelően azt kellett vizsgálni, hogy az I. rendű alperes kiviteli tervei szerinti műszaki tartalom nem fér el a gépészeti térben, a tervdokumentáció nem tartalmazza a csővezetékek, gépek elhelyezési, szerelési terveit és a 3D-s terveket, továbbá a II. rendű alperesnek a kiviteli tervek hibáját fel kellett volna-e ismernie, és erre figyelmeztetni kellett volna-e a felperest. Megállapította, hogy a felperesi tényállítások olyan műszaki kérdéseket vetnek fel, amelyek megítélése meghaladja bíróság kompetenciáját és műszaki szakértői kompetenciába tartoznak.
- [20] Kifejtette, hogy a közjegyzői nemperes eljárásban beszerzett **szakértő iroda** szakértő elfogultságára való II. rendű alperesi hivatkozás megalapozatlan. Alaptalannak tartotta azt az érvelést is, hogy az igazságügyi szakértő nevében eljáró **szakértő 1** és **szakértő 2** szakértők nem rendelkeznek kellő szakértelemmel. Rámutatott arra, hogy a közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény (Knt.) alapján kirendelt igazságügyi szakértő által elkészített szakvélemény a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 183/A. § (2) bekezdése alapján ugyanolyan bizonyítási eszköznek minősül, mintha a szakvéleményt a perben kirendelt szakértő terjesztette volna elő. Ugyanakkor indokoltnak tartotta a szakértők meghallgatását, mivel az alperesek a közjegyzői nemperes eljárásban az eljárás sajátosságaira figyelemmel nem tudtak konkrét kérdéseket feltenni a szakértőnek.
- [21] A szakvélemény alapján rögzítette, hogy a tömegáram hibáját a felperes és II. rendű alperes, a rendszer 2016. januári sikertelen beüzemelését követően ismerte fel. A tömegáramban mutatkozó rendellenesség a felperes részéről is elismerten kijavítható volt, ez a rendszer elbontását nem indokolta.
A szakvélemény alapján kifejtette, hogy a rendszer tartós és megbízható üzemeltetésre teljes mértékben alkalmatlan.
- [22] **szakértő 1** szakértő meghallgatásából kiemelte, hogy az észlelt hibákat bontással és újraépítéssel lehet csak orvosolni, különösen a rezgéscsillapítás hiányára figyelemmel. Azonban a szakértő az alperesek által hivatkozott gépekbe beépített rezgéscsillapításra, valamint a gépház alá a rezgéscsillapítással összefüggésben beépített úsztatott aljzatra nem tudott nyilatkozni figyelemmel

arra, hogy azt a szakértői vélemény készítése során nem vizsgálták. A szakértő a tárgyaláson felmutatott GFH-8M megnevezésű megvalósulási tervre akként nyilatkozott, hogy az nem állt rendelkezésre a szakértői vizsgálat során, továbbá nem tűnt fel a rendelkezésre álló GFH-8E kiviteli terv és a GFH-8M megvalósulási terv közötti különbség sem a helyszíni szemle alkalmával.

- [23] A szakértő által megállapított, a gépészeti terem lebontását majd újraépítését indokoló rezgéscsillapítás hiányával összefüggésben rámutatott az alperesi törvényes képviselők előadására, amely szerint a hőcserélő gépekben a gépkönyvnek megfelelően beépített rezgéscsillapítás van, ezért külön rezgéscsillapítás nem kellett, ahol indokolt volt, ott a hőszivattyú alá be volt téve a rezgéscsillapítás, és a gépház alapzata úsztatott padló volt. Kifejtette, hogy szükséges szakértői bizonyítás keretében az tisztázni, hogy pontosan mely gépekben van gyártó által beépített rezgéscsillapítás, továbbá az V. emeleti gépházterem padlója hogyan történt kialakításra a II. rendű alperes által. Ezen körülmények vizsgálatát követően lehet állást foglalni abban, hogy mennyiben volt szakszerű a kivitelezés a rezgéscsillapítás tekintetében. A szakértői vélemény kiegészítését az is indokolja, hogy a szakértő előadása szerint, a szakértők nem a végleges kiviteli terv alapján készítették el a szakértői véleményt. Ennek hiányában nem lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy a II. rendű alperesnek fel kellett volna-e ismernie a kiviteli terv hiányosságát. Megállapította, hogy a bíróság az igazságügyi szakvéleménnyel összefüggésben ismertetett aggályok megszüntetését akkor tudta volna megkísérelni egy újabb szakértői bizonyítással, ha a vizsgálat tárgyát képező V. emeleti gépészeti teret a felperes nem bontja el. Az igazságügyi szakvélemény kiegészítését tehát a rendszer elbontása akadályozza, ugyanis enélkül nem lehet egyértelműen tisztázni a rezgéscsillapítás, a kiviteli terv alkalmasságának szakszerűsége, valamint a rendszer zsúfoltsága, karbantarthatatlansága vonatkozásában felmerülő kérdéseket. Erre a megállapításra a szakértő nyilatkozatából is következtetett.
- [24] Kifejtette, hogy a felperes által csatolt videofelvételek megtekintését követően arra a meggyőződésre jutott, hogy objektív, szakszerű szakértői megállapításokat nem lehet tenni kizárólag a videó felvételek megtekintése alapján, mivel azokból nem lehet megállapítani azt, hogy a kiépített rendszert mennyire lehet körbejárni, mennyire lehet elérni az alkatrészeket, továbbá a rezgéscsillapítással összefüggésben felmerülő aggályokra videó felvételekből nem lehet következtetéseket levonni.
- [25] A TSZSZ véleményével összefüggésben megállapította, hogy az nem alkalmas az alperesek nem szerződészerű teljesítésének bizonyítására, mivel a TSZSZ csak az átépített rendszert tudta megtekinteni, a korábbi állapotokról kizárólag a két videofelvétel állt rendelkezésre. A szakvéleményből az is megállapítható, hogy a TSZSZ-nek sem ideje, sem kompetenciája nem volt arra, hogy tervellenőrként felülvizsgálja a kiviteli tervek megfelelőségét. Olyan általános, konkrétumokat nélkülöző megállapításokat tartalmaz, amelyből nem lehet a kiviteli tervek konkrét hibájára következtetéseket levonni. Rögzítette, hogy ugyan a szakvélemény megalapozottnak minősítette a felperes kifogását a gépház üzemeltetési és karbantartási nehézségeit illetően, azonban a szakvéleményből nem lehet következtetni, hogy szükséges volt-e a rendszer elbontása. A TSZSZ elnökének meghallgatásából is arra következtetett, hogy a TSZSZ a konkrét hibákat nem tudta megvizsgálni, csak a dokumentumokban meglévő hibákat vizsgálták. Ugyan a videofelvétel azt támasztja alá, hogy a rendszer túlszűfolt volt, nehezen lehetett kezelni, ezért jogosan merült fel az átalakítás igénye, de ennek mértékét nem lehet egyértelműen meghatározni. A szakértő meghallgatása alapján rögzítette, hogy a bíróság meggyőződése szerint önmagában az a körülmény még nem teszi a tervezést hibássá, hogy nem háromvonalas, hanem csak egyvonalas tervek készültek.

- [26] A felperes által csatolt **cég 2.** műszaki állásfoglalásával összefüggésben rögzítette, hogy az magánszakvéleménynek minősül, amelynek nem lehet az alperesek felelősségét megalapozó mértékű bizonyító erőt tulajdonítani. Az abban foglaltak ellenőrzése igazságügyi szakértői vélemény alapján foganatosítható. Utalt ekörben az alperesek által csatolt magánszakvéleményekben foglaltakra is. Hangsúlyozta, hogy a magánszakvélemények a felek műszaki vonatkozású szakmai álláspontjának minősülnek, a per eldöntése szempontjából azokból jelentős következtetéseket nem lehet levonni.
- [27] **tanú 1, tanú 2, tanú 3 és tanú 4** tanúk kihallgatása alapján sem tudott egyértelműen állást foglalni abban a kérdésben, hogy az alperesek teljesítése indokolta-e a gépészeti tér elbontását és újra tervezését.
- [28] Rögzítette, hogy a nemperes eljárásban eljáró szakértő, valamint a TSZSZ szakvéleménye nem kellően részletezett és indokolt, a szakértők hiányos szakvéleményt adtak abban a kérdésben, hogy tényleg csak a rendszer teljes elbontásával lehet a hibákat kijavítani vagy volt-e ennél költségkímélőbb eljárás is. Rögzítette, hogy a bíróság a régi Pp. 3. § (3) és 164. § (1) bekezdésének megfelelően tájékoztatta a feleket a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teherről. Az igazságügyi szakvélemény hiányosságát a bizonyításra köteles felperes terhére értékelte. Kiemelte, hogy a megvalósított gépészeti tér közvetlen vizsgálata nélkül esély sincs arra, hogy az ítéletben az igazságügyi szakvéleménnyel összefüggésben rögzített hiányosságokat egy új szakértő megnyugtatóan tisztázza. A felperes a bontással megghiúsította az újabb szakértői bizonyítási eljárás lefolytatását, az általa csatolt igazságügyi szakvélemény, valamint a TSZSZ szakvéleménye pedig nem alkalmas a keresetében foglaltak bizonyítására.
- [29] Ugyan nem volt vitás a felek között, hogy a tömegáram tekintetében hibás volt az alperes teljesítése, és ekörben az igazságügyi szakvélemény bruttó 2.540.000 forintban határozta meg a javítási költséget, azonban a felperesnek a rendszer javíthatatlanságára és karbantarthatatlanságára irányuló tényállításából kiindulva, a felperes által részletezett kár számítására vonatkozó adatokból nem lehetett beazonosítani az igazságügyi szakvéleményben nevesített javítási költséget.
- [30] A felperes által állított tényekből kiindulva arra a következtetésre jutott, hogy a felperes nem bizonyította a rendszer elbontásának jogosságát, ezért a keresetet 77.623.692 forint tárgyában elutasította.
- [31] Megalapozatlannak tartotta a II. rendű alperes elleni 1.888.490 forint összegű felperesi követelést is. E körben a felperes keresetének jogalapját hibás teljesítés miatti kártérítésben jelölte meg, a 2020. március 11-én tartott tárgyaláson keresetét azonban megváltoztatta és a hibás teljesítés miatti kártérítés mellett hivatkozott a régi Ptk. 248. §-ában foglaltakra is. A II. rendű alperes azonban a keresetváltoztatáshoz nem járult hozzá, ezért a bíróság a keresetváltoztatást külön végzéssel elutasította, ennek megfelelően ekörben is a hibás teljesítésből eredő kártérítés szabályai szerint vizsgálta a felperes keresetét. Tanúvallomás alapján megállapította, hogy a II. rendű alperes egyféle hűtőfolyadékkal töltötte föl a rendszert. Ezzel szemben a rendelkezésre álló adatok alapján nem tudta megállapítani a felperes azon tényállítását, hogy a rendszert különböző színű glikollal töltötték fel, mivel nem állapítható meg, hogy ezt ki és mikor eszközölte. Mindebből következően megállapította, hogy a felperes nem bizonyította II. rendű alperes jogellenes magatartását, ezért ekörben is elutasította a kereseti kérelmet.

- [32] A pernyertes I. rendű alperes ügyvédi munkadíját a 32/2003.(VIII. 22) IM rendelet (IM rendelet) 2. § (1) bekezdése alapján 3.110.750 forint + AFA-ban állapította meg, figyelembe vette továbbá perköltségként a magánszakvélemény 600.000 forint + AFA költségét is a régi Pp. 75.§ (1) bekezdése alapján. A pernyertes II. rendű alperesnek járó ügyvédi munkadíjat az IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján 3.283.415 forintban állapította meg. Rögzítette továbbá, hogy a felperes személyes illetékmentessége folytán le a nem rótt eljárási illetéket az állam viseli.
- [33] A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását akként, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek kártérítés címén 77.623.692 forintot és ennek 2017. január 11. napjától a kifizetésig terjedő időre a régi Ptk. 301/A. § (2) bekezdésében meghatározott kamatot, továbbá kötelezze a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek kártérítés címén 1.888.890 forintot és ennek 2017. január 11. napjától a kifizetésig terjedő időre a régi Ptk. 301/A. § (2) bekezdésének megfelelő késedelmi kamatot, kérte továbbá az alperesek marasztalását az első- és másodfokú perköltségben. Másodlagosan - amennyiben a kár mértékének megállapításához további bizonyítás szükséges - annak megállapítását kérte közbenső ítéletben, hogy az I. rendű alperes hibásan teljesítette a felperes és az I. rendű alperes között 2011. április 21-én kötött tervezési szerződést, és a II. rendű alperes hibásan teljesítette a közte és a felperes között 2013. szeptember 9-én kötött vállalkozási szerződést, ezért teljes kártérítési felelősséggel tartoznak a hibás teljesítésből eredő kárért. Harmadlagosan a régi Pp. 252. § (3) bekezdése alapján kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását, amennyiben a bizonyítási eljárásnak nagy terjedelmű megismétlése, illetőleg kiegészítése szükséges.
- [34] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete kirívóan okszerűtlen, a bizonyítékok összességében történő értékelése teljesen hiányzik, ezért az ügy érdemére kihatóan sérti a régi Pp. 206. § (1) bekezdését, a 177. § (1) bekezdését, valamint a régi Ptk. 310. §-át.
- [35] Az elsőfokú bíróság által vizsgált videofelvétellel összefüggésben kiemelte, hogy a perbeli gépészeti térről nem egy egyszerű videofelvétel készült, hanem a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLIX. törvény 136. § (1) bekezdés g) pontjában meghatározott ténytanúsítás, amit éppen azért készítettett a felperes, hogy a hűtési rendszer átalakítása ellenére esetleges további bizonyításnak alapját képezze. Megjegyezte, hogy a szemlére az alperesek törvényes képviselői is meghívást kaptak. Álláspontja szerint a videofelvétel alkalmas arra, hogy további szakvélemények alapját képezze. A TSZSZ szakvéleménye elkészítésekor a videofelvételt elégségesnek találta, és ez alapján a közjegyzői nemperes eljárásban kirendelt szakértő véleményével érdemben teljesen egybehangzó szakvéleményt adott.
- [36] Megítélése szerint az elsőfokú bíróság szakkérdésben foglalt állást, amikor azt rögzítette, hogy a videofelvételek megtekintése alapján nem lehet további szakértői bizonyítást foganatosítani. Annak kérdése, hogy milyen lelet birtokában adható megfelelő szakvélemény, szakkérdésnek minősül. Hangsúlyozta, hogy a tervdokumentációk összevetése, a helyszíni szemle megtartása, és a videó felvételek alapján állást lehet foglalni az ügyben felmerült szakkérdésekben, különösen abban, hogy pontosan milyen munkarészek elbontására került sor, és ezek mennyiben voltak szükségesek. Kiemelte, hogy a törvényszéknek - figyelemmel az 1/2009.(VI.21.) PK vélemény 7. pontjában foglaltakra - további szakértői bizonyítás szükségességéről kellett volna tájékoztatni a felperest attól függetlenül, hogy a felperes meggyőződése szerint a szakértői bizonyítás rendelkezésre áll.
- [37] Megítélése szerint az elsőfokú ítélet iratellenesen rögzíti, hogy az igazságügyi szakértők nem a végleges állapotot tükröző tervdokumentációt vizsgálták. Ugyanis a felperes a 2013. júliusában

készült E jelű, valamint a 2014. októberi keltezésű megvalósult állapotot ábrázoló M jelű tervet bocsátotta a nemperes eljárásban kirendelt szakértő részére. Hangsúlyozta, hogy az E jelű terv a vállalkozási szerződés mellékletét képezte, ezért - figyelemmel a GK. 54. számú állásfoglalásában foglaltakra - a II. rendű alperesnek e körben állt fenn a megvizsgálási kötelezettsége. Álláspontja szerint a szakvéleményből kitűnően a szakértők a megvalósult állapotot vizsgálták.

- [38] Hangsúlyozta, hogy mind a közjegyzői nemperes eljárásban kirendelt szakértő, mind a TSZSZ egyaránt megállapította, hogy a kiviteli terv egyvonalas elrendezésű, nem tartalmazza a csővezetékek, gépek elhelyezési részleteit, a kiviteli tervvel szemben támasztott szakmai követelményeket a szolgáltatott tervek részletezettsége nem elégíti ki. Álláspontja szerint nem a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, hanem épületgépészeti szakkérdés annak megítélése, hogy a perbeli esetben a kiviteli tervek kellően részletesek-e. Ehhez képest az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló szakvéleményekkel szemben azt állapította meg, hogy az egyvonalas terv készítése önmagában nem teszi a tervezést hibássá. Álláspontja szerint a hibás teljesítés mindig csak egy adott szerződés keretei között, annak tartalmához viszonyítva értelmezhető. Az egyvonalas tervezést tehát nem önmagában, hanem a perbeli esetben megvalósítandó műszaki tartalomhoz képest kell megítélni. Ahogyan a szakértői vélemények is tartalmazzák a kellő részletességű tervezés esetén a kivitelezésben észlelt, a szervertermi hűtés elbontására vezető hiba elkerülhető lett volna, azaz a tervezés hiányossága okozati összefüggésben áll a bekövetkezett kárral.
- [39] Rámutatott arra, hogy a TSZSZ tanács elnöke meghallgatása során a videófelvételt elemezve részletesen bemutatta, hogy mely esetekben észleli az egyes berendezések, szerelvények elérhetetlenségét. Hangsúlyozta, hogy a TSZSZ a II. rendű alperes kérelme folytán, ugyanannak a szervertermi hűtésnek, ugyanazon tulajdonságát vizsgálta, mint amelyet a nemperes eljárásban kirendelt igazságügyi szakértők.
- [40] Kiemelte, hogy a törvényszék a bizonyítékokat kizárólag egyesével értékelte, azok összevetése teljes egészében hiányzik az ítélet indokolásából. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy két igazságügyi szakértő is egybehangzóan állapítja meg, hogy a szervertermi hűtés alultervezett, zsúfolt, tartós üzemelésre átadott formájában nem alkalmas. Álláspontja szerint azon kérdés megítélése, hogy a rendszer teljes elbontásával lehet-e a hibákat kijavítani, vagy volt-e ennél jóval költségkímélőbb eljárás is, az nem a kereset jogalapjának, hanem az összecszerülésének megítélése körében értékelendő.
- [41] Hangsúlyozta, hogy a szakvélemény alapján nem az egyes hibák kijavításáról, hanem a szervertermi hűtés jelentős visszabontásáról, újra tervezéséről és újbóli kivitelezéséről határozott. Ezen átalakítás körében minden olyan hibát kiküszöbölt, amelyet a szakértő feltárt, így a tömegáram hibáját is. Ez egyben azt is jelenti, hogy a vállalkozási szerződés nem az egyes hibák kijavítására, hanem a szervertermi hűtés átalakítására kötött, ezért a hibajavítási tételek nem szerepelnek a költségvetésben. Rámutatott arra, hogy a keresete összecszerülése tekintetében már a kereseti kérelemben indítványt tett szakértő kirendelésére annak egyidejű igazolásával, hogy mekkora volt az átalakítás során az általa megfizetett teljes költség. Álláspontja szerint a tömegáram-hiba kijavítási költségei tekintetében marasztalásnak lett volna helye a rendelkezésre álló adatok alapján.
- [42] Hangsúlyozta, hogy a glikolos hűtőközeg különböző színű glikollal történő feltöltéséből eredő kár tekintetében nem került sor keresetváltoztatásra, hiszen a felperes kezdettől és folyamatosan kártérítést érvényesített az alperessel szemben. A bizonyítási teher kiosztása során mindösszesen arra utalt, hogy a hiba felmerülése és közlése, a perbeli vállalkozási szerződésben meghatározott 24 havi jótállási időben történt, ezért a régi Ptk. 248. § (1) bekezdésében foglaltakra és a jótállás

szabályaira hivatkozott. Álláspontja szerint a II. rendű alperesnek kell bizonyítania azt, hogy a hűtési rendszert pontosan milyen glikollal töltötte fel. E körben egyébként a törvényszék az ítéletét olyan tanú vallomására alapította, aki a II. rendű alperes alvállalkozója, ezért érdektelennek nem tekinthető. Hangsúlyozta, hogy a glikolos hűtőközeg feltöltésének dokumentálása II. rendű alperes részéről teljes egészében elmaradt, e körben ellentmondó bizonyítékokat csatolt a II. rendű alperes, ilyen módon nem tudta bizonyítani, hogy milyen összetételű glikollal töltötte fel a hűtőközeget, ennél fogva a rendszer tisztításáért és ismételt feltöltéséért kártérítési felelősséggel tartozik.

- [43] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte.
- [44] Álláspontja szerint a felperesnek a fellebbezésében előadott kifogásai a széleskörű bizonyítási eljárás eredményének önkényes, szelektív összegzése, az abból levezetett következtetések megalapozatlanok, illetve iratellenesek. Rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság kirívóan okszerűtlen mérlegelésére vonatkozó állítását tényleges példával nem tudta alátámasztani, csupán az épületgépészeti kérdésekben szakértői kompetenciával nem rendelkező **szakértő 1** és néhai **szakértő 2** szakértő - felperes által is és a szakértő által is elismerten nem a keresettel hibásnak állított végleges kivételekről készített - szakvéleményére, továbbá a II. rendű alperes felkérésére készült - a kiviteli tervek megfelelőségének vizsgálatára sem idővel, sem kompetenciával nem bíró - TSZSZ véleményére, illetve szövegkörnyezetből kiemelt félmondataira hivatkozik.
- [45] Hangsúlyozta, hogy a rendszer 2016 januári próbaüzeme során feltárt hiányosságok kiküszöbölésére a módosított terveket költségigény nélkül haladéktalanul elkészítette és azokat a felperes számára átadta, amelyet a műszaki ellenőr és a II. rendű alperes is megfelelőnek ítélt. Ezt követően a rendszer elbontására szóló felperesi döntésről kapott értesítést, amely ellen tiltakozott, és felhívta a felperes figyelmét a döntés szakmai megalapozatlanságára. Kizárólag az előterjesztett keresetben szerzett tudomást arról, hogy a felperes a módosított tervek megvalósítását a II. rendű alperes által támasztott költségigény és a prognosztizált 5 hetes vállalási határidő miatt vetette el és döntött az elbontásról és az újbóli megvalósításról. Megítélése szerint a felperes kárenyhítési és megelőzési kötelezettségét súlyosan megsértette, a perben érvényesíteni kívánt kárért maga felelős.
- [46] Álláspontja szerint a régi Pp. 3. § (3) bekezdésében rögzítettek nem sérültek, a törvényszék a tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, és a felek bizonyítási indítványának is maradéktalanul helyt adott, a videófelvevételeket a felek és a szakértők jelenlétében kielemezte. Az eljárás során a szakértői bizonyítás szükségessége nyilvánvaló volt mindenki számára. Vitatta a felperes azon fellebbezési állítását, hogy az elsőfokú bíróság azzal, hogy maga döntötte el a további szakértői bizonyítás lehetetlenségét, szakkérdésben foglalt állást. Álláspontja szerint a bíróságok az 1/2009. (VI. 24.) PK vélemény alapján sem kötelesek a bizonyításra kötelezett felet arról tájékoztatni, hogy pernyertességéhez további bizonyítás szükséges, arra is figyelemmel, hogy az eljárás 2,5 évig tartott, és a 15 tárgyalás alatt a felperesnek számtalanszor lehetősége lett volna további szakértői bizonyítást és új szakértő kirendelését indítványozni.
- [47] Megítélése szerint nincs különösebb jelentősége a fellebbezésben pontosított azon nyilatkozatnak, miszerint a videófelvétel közjegyzői ténytanúsítás, mivel az a felperes által választott eljárás formájára utal. Ez viszont nem garantálja, hogy az annak eredményeképp létrejött anyag tartalma szerint alkalmas a kívánt tény vagy körülmény bizonyítására.
- [48] Álláspontja szerint a közjegyzői nemperes eljárásban beszerzett szakértői vélemény teljességgel alkalmatlan a felperes igényének alátámasztására, az nem vehető figyelembe, ugyanis a

szakvélemény nem a kivitelezés alapjául szolgáló 2013. októberi F jelű végleges kiviteli tervsorozat megfelelőségét vizsgálta, amely körülményt egyébként a felperes sem vitatott. Rámutatott arra is, hogy a szakértők a rendelkezésükre álló tervek és a megépült valóság között a szembeötlő különbségeket sem vették észre.

- [49] Hangsúlyozta, hogy nyilvánvalóan csak a kivitelezés alapjául szolgáló folyamatos egyeztetési folyamat eredményeként 2013 októberében elkészült, a végleges F jelölésű kiviteli tervsorozat szakmai és megrendelői igényeknek történő megfeleléséért tartozhat felelősséggel, és a II. rendű alperes felelőssége is csak a kivitelezés alapjául szolgáló tervek relációjában vizsgálható. Kiemelte, hogy a szakértőknek átadott korábbi tervváltozat és végleges kivitelezés alapját képező tervek összevetve megállapítható, hogy utóbbi terveken a gépészeti berendezések pozíciója pontosan méretezett, szemben a szakértői véleményekben rögzítettekkel.
- [50] Kifejtette, hogy a szakértő bíróság előtti meghallgatása nem vezetett el a szakvélemény hiányainak tisztázásához, az mindenki számára azt igazolta, hogy a szakvélemény a felperes által állított tények bizonyítására teljesen alkalmatlan. A törvényszék az eljárási szabályokat betartva felhívta a feleket a bizonyítási indítványok előterjesztésére megfelelő tájékoztatással, azonban a felperes felhívás ellenére nem terjesztett elő további bizonyítási indítványt, ugyanakkor TSZSZ véleményére hivatkozott. A felperes ezt követően a terv hibájával összefüggésben ebből kizárólag azt emelte ki, hogy az összes tervdokumentáció egyvonalas elrendezésű, ezen megállapítás azonban értelmetlen, és feltehetően a szakmai kompetencia hiányából fakad. Hangsúlyozta, hogy felperes nem igazolta, hogy a kiviteli terv készítésére milyen jogszabály vonatkozik. A TSZSZ szakvéleményben egyértelműen rögzítésre került, hogy sem idejük, sem kompetenciájuk nincs arra, hogy a kiviteli tervek megfelelőségét vizsgálják, a megbízás nem erre irányult, ennél fogva a szakértői vélemény nem vehető figyelembe. Ugyanakkor arra is hivatkozott, hogy a szakértői tanács azon általánosságban tett szakmai megállapítása irányadó, miszerint a jelenlegi jogszabályi környezet és szakkamarai háttér nem rögzít olyan tételes és szabatos elvárásokat a kiviteli tervek tartalmi és formai kellékei terén, amelyek alapján egy terv megfelelősége önmagában eldönthető lenne.
- [51] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes perköltségben való marasztalását.
- [52] Hangsúlyozta, hogy a felperes a peres eljárás megindítását megelőzően elbontotta a gépészeti teret, ezért lehetetlenné tette, hogy az esetleges hibás teljesítés megállapíthatósága és jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága tárgyában minden kétséget kizáróan állást tudjon foglalni a bíróság. Továbbra is vitatja, hogy a videofelvétel alkalmas a szakvélemények alapjául. E körben az ítélet indokolásában foglaltakra hivatkozott. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a videofelvételből kiindulva csak azt állapította meg, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet érdemben állást foglalni a géptermi eszközök, illetve alkatrészek elérhetősége és a rendszer elbontásának szükségessége tekintetében, ez azonban nem jelenti azt, hogy szakkérdésben foglalt állást.
- [53] Hangsúlyozta, hogy a fellebbezésben foglaltakkal szemben, az elsőfokú eljárásban kifejtettekkel egyezően megállapítható, hogy a szakértők egy 2013 júliusában készült terv alapján dolgoztak és vizsgálták a kivitelezés és a tervezés szakszerűségét. A kivitelezés alapjául ténylegesen szolgáló 2013 októberében készült kiviteli tervsorozatot nem kapták kézhez, továbbá **szakértő 1** szakértő meghallgatásából az is egyértelműen megállapítható, hogy a megvalósulási terv nem állt rendelkezésükre.

- [54] Vitatta a felperes azon fellebbezési álláspontját, miszerint az elsőfokú bíróság a szakértői véleményeket félretéve, meggyőződése alapján foglalt állást akként, hogy az egyvonalas terv készítése önmagában nem teszi a tervezést hibássá. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság nem ignorálta a két szakmai álláspontot, hanem azt állapította meg, hogy nem létezik olyan kötelező szakmai előírás vagy jogszabályi rendelkezés, amely alapján az egyvonalas terv készítése szakmailag indokolatlan lett volna. Álláspontja szerint a TSZSZ elnökének a meghallgatásából is megállapítható, hogy az egyvonalas terv készítésének szakmailag helytálló volta nem kérdőjelezhető meg, a háromvonalas tervezés csupán többletsegítséget nyújt a kivitelezés során.
- [55] A szakértői vélemények értékelésével összefüggésben hivatkozott az elsőfokú bíróság által kifejtett álláspontra, különösen az V. emeleti gépészeti terem lebontása, majd újraépítésének indokoltságával, az úsztatott aljzat tisztázásával, a gyártói rezgéscsillapítás beépítésével, a nem peres eljárásban eljáró szakértő és a TSZSZ szakvéleményének - különösen a rendszer teljes elbontásának indokoltságára vonatkozó - hiányosságával összefüggésben. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás során feltárt bizonyítékokat a régi Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően mérlegelte, a tényállást kellő alapossággal és körültekintéssel állapította meg, abból okszerű és helyes következtetéseket vont le. Helyesen járt el akkor is, amikor az igazságügyi szakvélemény hiányosságát a felperes terhére értékelte.
- [56] A glikolos hűtőközegre alapított felperesi igénnyel összefüggésben az ítéletben rögzített megállapításokat teljes mértékben osztja. Nem járult hozzá a keresetváltoztatáshoz, ezért az elsőfokú bíróság a perben alkalmazandó jogszabálynak megfelelően utasította el a keresetváltoztatást. Ebből következően a felperest terhelte a II. rendű alperes jogellenes magatartásának bizonyítása. Mivel a bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni, a bizonyítatlanság következményét a felperes köteles viselni.
- [57] A felperes fellebbezése nagyobb részben megalapozott.
- [58] Az elsőfokú bíróság a felperes által kártérítés címén az alperesek egyetemleges marasztalására irányuló 77.623.692 forint és járulékai iránt előterjesztett kereset tárgyában lefolytatott bizonyítási eljárás során lényeges eljárási szabályt sértett, ezért e körben az ítélet felülbírálatra alkalmatlan; a felperes által a II. rendű alperessel szemben, 1.888.490 Ft és járulékai tárgyában előterjesztett kereset körében a tényállást helyesen állapította meg, helyes az abból levont jogi következtetése, döntése a jogszabályoknak megfelel.
- [59] A Fővárosi Ítéltábla előjáróban kiemeli: az I. és II. rendű alperesekkel szembeni, a régi Ptk. 310. §-ra alapított kártérítési igény jogalapja körében abban a műszaki szakértelmet is igénylő kérdésben kellett állást foglalni, hogy az alperesek hibásan teljesítettek-e, milyen hibák merültek fel és ezen hibák valóban csak a rendszer teljes elbontásával és újjáépítésével voltak kiküszöbölhetőek. Ezen kérdések eldöntéséhez vizsgálni kellett, hogy az ügyben született szakvélemények milyen bizonyító erővel rendelkeznek, illetve ezek alapján aggálytalanul állást lehet-e foglalni az I. és II. rendű alperesekkel, mint egyetemleges felelősökkel szembeni kereset tárgyában.
- [60] Rámutat a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy a 2013. évi XXXIV. törvény (TSZSZ törvény) 6. § (1) bekezdése értelmében a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv a szerződés teljesítését vizsgálja, a szakvéleménye alapján állapítható meg, hogy a szerződés teljesítése megtörtént-e a szerződésnek megfelelő módon és a teljesítésért járó ellenérték megfizetése milyen összegben indokolt. A 6. § (2) bekezdése kifejezetten meghatározza a szakvélemény tárgyát. A TSZSZ törvény 8/A. §-a értelmében az érvényesíteni kívánt jog alapjául lehet hivatkozni a TSZSZ szakvéleményére. A

jogszabálynak megfelelő tárgyú szakvélemény a régi Pp. 386/R. § (1) bekezdés értelmében a TSZSZ szakvéleményére alapított perben használható fel, és ugyanolyan bizonyítási eszköz, mint a kirendelt szakértő véleménye. Mindebből az következik, hogy egyéb, nem a TSZSZ szakvéleményére alapított, azaz nem a vállalkozó teljesítésének igazolására irányuló perben a TSZSZ szakvéleménye nem használható fel igazságügyi szakvéleményként, az nem minősül a régi Pp. 177. §-ának megfelelő bizonyítási eszköznek. Ez egyben azt is jelenti, hogy jelen perben a TSZSZ szakvéleménye nem minősül igazságügyi szakvéleménynek, azt a perben egyszerű okiratként a régi Pp. 199. §-a szerint, vagy magánszakvéleményként lehet értékelni.

- [61] A felperes által csatolt közjegyzői nemperes eljárásban beszerzett igazságügyi szakvélemény - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is rámutatott - a régi Pp. 183/A. § (2) bekezdése értelmében ugyanolyan szakvélemény, mintha a perben kirendelt szakértő terjesztette volna elő. Azonban az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakból is megállapítható, hogy a szakvélemény a régi Pp. 182. § (3) bekezdése értelmében hiányos és aggályos is. A szakértők ugyanis a perbeli szerverterem - a szakértő állítása (33. sz. jegyzőkönyv 4. oldal 4. bekezdés) szerint a lebontást indokoló - rezgéscsillapításának hiánya körében nem vizsgálták a terem úsztatott aljzatának kialakítását és a telepített berendezésekben kiépített rezgéscsillapítást. Továbbá a felperes a közjegyzői eljárásban előterjesztett szakértő kirendelésére vonatkozó kérelmének tényállásában (35. sz. irat, **közjegyző** előtti 11024/Ü/659/2016/1. szám alatti, 2016. május 27-én kelt jegyzőkönyv 2. oldal) azt állította, hogy a tervek 2014. júniusban és augusztusban is módosultak, amit a fellebbezésében sem vitatott. Azaz a kiviteli tervek 2014. évi módosítása a felperes által is elismert, bizonyított tény. Ehhez képest a felperes a szakértői bizonyítás során az E jelű, 2013. júliusban készült kiviteli terveket bocsátotta a szakértők rendelkezésre. A felperes állítását a közjegyzői iratok és a szakvélemény sem cáfolja, ugyanis egyikből sem állapíthatóak meg tételesen a szakértő számára rendelkezésre bocsátott iratok. Mindebből következik, hogy a szakvélemény a bizonyított tényekkel ellentétben áll, mivel nem a tényleges kivitelezés alapjául szolgáló kiviteli tervet vizsgálta, ezáltal alkalmatlan az alperesek felelősségének bizonyítására.
- A szakvélemény hiányossága és a bizonyított tényekkel való szembenállása a régi Pp. 182. § (3) bekezdése értelmében a szakértő meghallgatásával sem volt feloldható.
- [62] A felperesnek az alperesek hibás teljesítésére vonatkozó állításai tehát bizonyíthatatlanok, ezért az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 7. és 10. pontja értelmében az elsőfokú bíróságnak a felperes figyelmét fel kellett volna hívni a további szakértői bizonyítás szükségességére anélkül, hogy a szakértői bizonyítás lefolytatásának lehetősége tárgyában állást foglaljon.
- [63] Rámutat a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy a bíróság kompetenciáját meghaladó szakkérdés annak megítélése, hogy az igazságügyi szakértő a rendelkezésre álló adatok alapján az adott műszaki szakkérdésben állást tud-e foglalni. Ugyanis az igazságügyi műszaki szakértő tud egyértelműen nyilatkozni a körben, hogy a megfelelő kiviteli tervek, a megvalósulási terv és a videó felvételek (valamint szükség esetén egyéb beszerezhető iratok) alapján megállapítható-e a kiviteli tervek és az annak alapján történő kivitelezés hibája, továbbá az esetlegesen megállapított hiba kijavítható-e, vagy ehhez szükséges-e az elbontás. Az elsőfokú bíróság a régi Pp. 177. §-át sértve súlyos eljárási szabályt szegett annak megállapítása során, hogy az elbontás miatt a megvalósított gépészeti tér közvetlen vizsgálata nélkül esély sincs arra, hogy az ítéletben rögzített hiányosságokat az új szakértő megnyugtatóan tisztázza.
- [64] Minderre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a felperes által kártérítés címén az alperesek egyetemleges marasztalására irányuló 77.623.692 forint és járulékai iránt előterjesztett keresete tárgyában a régi Pp. 252. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és

az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította, mivel lényeges eljárási szabály megsértése miatt szükséges a tárgyalás megismétlése.

- [65] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak elsődlegesen a felperest kell tájékoztatnia a régi Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében a további szakértői bizonyítás szükségességéről. Ekörben mutat rá a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 7. pontja értelmében a jogi képviselővel eljáró feleket is tájékoztatni kell a szakértői bizonyítás szükségességéről. A PK vélemény 7. és 10. pontjának együttes értelmezéséből következik, hogy amennyiben az adott tényre vonatkozó szakértői bizonyítás nem volt elégséges, akkor a bíróság nem pusztán a további bizonyítási indítvány előterjesztésére köteles felhívni a felet, hanem - a jogi képviselővel eljáró felet is - a további szakértői bizonyítás szükségességéről is köteles tájékoztatni. A felperes fellebbezésében tehát helyesen hivatkozott ennek elmaradására.
- [66] Megfelelő bizonyítási indítvány előterjesztését és a szakértői díj előlegezését követően igazságügyi műszaki szakértőt kell kirendelni az alperesek hibás teljesítésének és a bontás szükségességének megállapítása végett. A szakértőnek elsődlegesen abban kell állást foglalnia, hogy a rendelkezésre álló adatok, különösen a videofelvétel alapján a szakvéleményét el tudja-e készíteni. Amennyiben erre nemleges választ ad, úgy az elsőfokú bíróságnak a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján kell döntést hoznia. Amennyiben a szakértő úgy nyilatkozik, hogy a rendelkezésre álló okiratok, videofelvétel alapján a szakvéleményét el tudja készíteni, úgy nyilatkoznia kell a körben, hogy az I. rendű alperes által készített „F” jelű kiviteli tervek megfelelnek-e a kiviteli terv elkészítésére vonatkozó előírásoknak, jogszabályoknak, szabványoknak, továbbá arra vonatkozóan is, hogy a felperes által megjelölt hibák fennállnak-e, és a szakértő által rögzített hibák bontás és újraépítés nélkül, pusztán kijavítás és kicserélés útján orvosolhatóak-e, vagy a hibák megalapozzák-e a rendszer teljes bontását és újjáépítését.
- [67] Nem alapos a felperesnek azon fellebbezési hivatkozása, hogy a megállapított hibák orvosolhatóságának vizsgálata az összepszerűség körében értékelendő. Ugyanis a felperes által érvényesített szavatossági igény megalapozottságát érinti annak eldöntése, hogy a hiba kijavítással vagy kicseréléssel, vagy bontással orvosolható, ezért ez nyilvánvalóan nem az összepszerűség kérdése körében értékelendő.
- [68] Rámutat a Fővárosi Ítéltábla arra is, hogy az alperesek által csatolt magánszakvélemények nem egyszerűen a felek szakmai kérdésben tett előadása, hiszen azok olyan egyedi, a Pp. 166. §-ában nem nevesített sui generis bizonyítási eszközök, amelyeket a bíróság a szabad bizonyítás keretében értékelni köteles (BH2012.175.). Ennek megfelelően a kirendelt igazságügyi szakértőt meg kell tájékoztatni az alperesek által előterjesztett magánszakvéleményekre, és a továbbiakban szükséges az esetleges ellentmondások feloldásának megkísérlése.
- [69] Amennyiben a lefolytatott bizonyítás eredményeképpen az alperesek hibás teljesítése és ezzel okozati összefüggésben a szerverterem teljes elbontásának és újjáépítésének szükségessége megállapítható, a bíróságnak a Pp. 3. § (3) bekezdésének megfelelő tájékoztatása alapján az összepszerűsége kiterjedő bizonyítást is le kell folytatnia.
- [70] A glikolos hűtőközzel összefüggő kártérítési igény vonatkozásában a Fővárosi Ítéltábla megalapozatlannak tartotta a felperesnek a keresetváltogatás hiányára való hivatkozását. Nem vitásan a felperes e körben elsődlegesen a régi Ptk. 310. §-ára alapítottan terjesztette elő keresetét, majd az 53. számú beadványában (a tényállást kiegészítve) az igényét az általános szerződési feltételekre és a régi Ptk. 248. §-a alapította. A régi Pp. 146. §-a értelmében az érvényesített jog

megváltoztatása keresetváltoztatásnak minősül. A kötelező jogi képviselő esetén viszont a felperes keresetét a Pp. 146/A. § (4) bekezdése értelmében alperesi hozzájárulás hiányában határidőhöz kötötten terjesztheti elő. Az elsőfokú bíróság a Pp. 146/A. § (6) bekezdésének megfelelően járt el, amikor a keresetváltoztatást végzéssel elutasította és a felperes keresetét a régi Ptk. 310. § szabályainak megfelelően vizsgálta. Ennek megfelelően a felperesnek azt kellett bizonyítania, hogy a hiba oka a teljesítéskor fennállt. A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az e körben rendelkezésre álló bizonyítékokat, különösen az aggálytalan tanúvallomást megfelelően mérlegelte, és a jogszabályoknak megfelelően jutott annak megállapítására, hogy a felperes bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, ezért ezt a felperes terhére értékelve a felperes keresetét elutasította.

- [71] Minderre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a glikolos hűtőközeggel összefüggő kártérítési igény körében a régi Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében - a régi Pp. 254. § (3) bekezdés szerint helyes indokainál fogva - helybenhagyta.
- [72] A Fővárosi Ítéltábla a régi Pp. 252. § (4) bekezdése értelmében az elsőfokú ítélet nagyobb részben történő hatályon kívül helyezése okán csupán megállapította a másodfokú perköltség összegét, annak viselése kérdésében az elsőfokú bíróságnak kell határoznia. Ennek megfelelően a Fővárosi Ítéltábla a feleknek járó perköltség összegét az IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg az eltérő pertárgy értékére figyelemmel az I. rendű alperes tekintetében 1.262.850 forint plusz áfa, azaz 1.604.225 forintban, a felperes és a II. rendű alperes tekintetében 1.292.680 forint plusz áfa, azaz 1.641.700 forintban. A felperes személyes illetékmentessége folytán az Illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdésének megfelelő 2.500.000 forint fellebbezési eljárási illeték került feljegyzésre.

Budapest, 2021. január 27.

Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia sk.. Sági Zsuzsanna sk.
a tanács elnöke előadó bíró

Takácsné dr. Kükáló Judit sk.
bíró

A kiadmány hitelül: